

оцінювання. За характером формулювань конкретизованих цілей видно, що їх можна безпосередньо використовувати як основу для підготовки контрольних (тестових) завдань.

Висновки. Отже, з'ясувавши поняття “рівні досягнень”, “діагностичність мети”, розглянувши різні підходи до побудови таксономії ми теоретично та практично довели необхідність формулювання вчителем навчальних цілей з орієнтацією саме на досягнення результатів учнів.

Література

1. Майоров А.Н. Мониторинг в образовании / А.Н. Майоров. – СПб. : Образование-Культура, 1998. – 300 с.
2. Rowntree D. Educational Technology in Curriculum Development / D. Rowntree. – N.Y., 1975. – 208 p.
3. Бершадский М.Е. Мониторинг учебного процесса / М.Е. Бершадский, В.В. Гузев // Химия в школе. – 2002. – № 9. – С. 23–31.
4. Bloom B. A Taxonomy of Educational Objectives, Handbook 1: Cognitive Domain / B. Bloom (Ed). – N.Y. : David McKay, 1956. – 300 p.
5. Шишов С.Е. Школа: мониторинг качества образования / С.Е. Шишов, В.А. Кальней. – М. : Пед. общ-во России, 2000. – 320 с.
6. Проблемы конструирования содержания учебно-методического комплекса по физике. Педагогический вуз, общеобразовательные учреждения. – М. : МПУ, 1997. – 125 с.
7. Романенко Ю.А. Мониторинг навчання хімії в загальноосвітніх навчальних закладах : монографія / Ю.А. Романенко ; Донец. нац. ун-т. – Донецьк : ДонНУ, 2006. – 439 с.
8. Виговська О. Діяльність учителя і цілепокладання: теоретико-практичне обґрунтування технології дії та навчання / О. Виговська // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – № 4. – С. 70–74.

ФУНТИКОВА О.О.

АНАЛІТИЧНА ФУНКЦІЯ КЕРІВНИКА ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Українські вчені (В. Бондар, А. Богуш, В. Маслов, Л. Даниленко, О. Зайченко, К. Крутій, Г. Єльнікова, Л. Калініна, Н. Клокар, В. Луговий, Н. Островерхова, В. Олійник, О. Пометун, В. Пікельна, Т. Сорочам, Г. Тимошко та інші) розглядають управлінську діяльність керівника навчального закладу як поліфункціональну. В. Штанова вдосконалює управлінські вміння керівника навчального закладу на підставі використання інтерактивних методів навчання. Якість та рівень підготовлених управлінців визначають долю та характер модернізації освіти.

Науковці розробляють концептуальні основи психологічного забезпечення управління освітніми організаціями (Л. Карамушка, 2003), на принципах сучасної освіти (І.Д. Бех, 2005) з урахуванням парадигми освіти (О. Юніна, 2005). Особливу увагу дослідники приділяють управлінській культурі керівника (С. Королюк, 2005), його вмінню узагальнювати передовий педагогічний досвід з позиції системно-цілосного підходу (Г. Валєєв, 2005), вирішувати управлінські завдання (О. Лебедев, 1999; М. Пільдес, А. Бакурадзе, 2005), різного типу та рівня складності (І. Фрумін, 2001; Г. Щокін, 2005; Н. Островерхова, 2004).

Мета статті – з'ясувати вплив аналітичної діяльності керівника на ефективність та перспективність роботи педагогічного колективу в ДНЗ.

Аналітична діяльність керівника дошкільного навчального закладу, перш за все, спирається на його вміння ефективно виконувати аналітичну

функцію на підставі використання таких принципів, як: науковості та об'єктивності, детермінізму, системного підходу, головного ланцюга, єдності аналізу та синтезу, комплексного підходу, масовості та колективізму [10; 15]. Науковці розглядають педагогічний аналіз як процес пізнання педагогічної дійсності, тобто отримання знань про об'єкт педагогічної дійсності [4; 25]. Педагогічний аналіз здійснюється на підставі емпіричних педагогічних матеріалів, які приводять до теоретичних висновків та рекомендацій. Емпіричними матеріалами для аналізу навчально-виховної діяльності слугують, наприклад, річний план [17] та його виконання, перспективний план окремої дошкільної групи, матеріали семінарів, календарний план групи, конспекти занять, конспекти відкритих занять вихователів, нотатки керівника при відвідуванні груп, матеріали педагогічних нарад, матеріали передового педагогічного досвіду, накази з організації навчально-виховної роботи ДНЗ. Інформація, що надходить з різних джерел, є основою для виконання функції аналізу з боку керівника, тобто аналіз є обробка інформації на якісному рівні, у контексті якої формулюється управлінська проблема, завдання, вирішення котрих впливає на прийняття управлінського рішення. Інформація може бути, нормативно-регулятивною. Наприклад, у Законі України "Про освіту" [5] освіту визначено як основу інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства й держави.

Успіх аналізу різнобічної інформації залежить від інтелектуальних умінь керівника й здатності ефективно виконувати операції логічного мислення: аналіз, синтез, порівняння, класифікація, виділення головного у процесі аналітичної діяльності). На базі цих інтелектуальних умінь і навичок формуються управлінські знання і вирішення проблем, пов'язаних з управлінською діяльністю. Характеристиками розвитку інтелектуальних умінь і навичок є здатність керівника виділяти головне, аналізувати проблему, генерувати нові ідеї, порівнювати, визначати сильні й слабкі сторони навчально-виховного процесу, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, узагальнювати та робити висновки, всебічно аргументувати надані рекомендації.

Аналітична функція керівника дошкільного навчального закладу супроводжує такий управлінський цикл, як "річна навчально-виховна робота з дітьми дошкільного віку в дитячому дошкільному закладі", який починається з 1 вересня поточного року. Всебічний педагогічний аналіз підсумків роботи кожного року дає підстави для цілеспрямованого процесу управління на наступний рік. Якщо своєчасно та всебічно не проаналізовані отримані практичні результати роботи з дітьми дошкільного віку, недоліки в роботі різко знижують ефективність роботи в наступному році. Це, у свою чергу, призводить до нечітко сформульованих цілей і завдань для педагогічного колективу вихователів на наступний навчальний рік з організації навчально-виховного процесу з дітьми дошкільного віку, які відображені в регуляторному документі "Річний план дошкільного закладу". Поради та рекомендації органів управління освітою, які сфор-

мульовані як командна інформація, не виконується через нечіткий аналітичний матеріал попереднього року. Вони не конкретизуються в специфічних умовах того чи іншого дошкільного закладу. Немає зв'язків між функцією контролю, функцією регулювання та функцією педагогічного аналізу. Інакше кажучи, управлінський цикл розірвано, а на місце поточної аналітичної діяльності керівника виникає оперативне-організаційне управління, яке спирається на великі витрати часу та виконання багатьох ситуативних обов'язків, методичних, педагогічних заходів з боку вихователів. Виникає екстенсивність педагогічної праці, психологічна й фізична перевтома вихователів та як наслідок – низькі навчально-виховні результати роботи з дітьми дошкільного віку. Таким чином, педагогічний аналіз навчально-виховного процесу має ознаки системотворчого фактора та посідає провідне місце в управлінському циклі. Педагогічний аналіз має декілька етапів:

- 1) попередня орієнтація в педагогічних фактах, статистичних даних, конкретних отриманих результатах;
- 2) розкриття змісту аналізу (формулювання мети аналізу, розкладання отриманого фактичного матеріалу на прості структурні елементи);
- 3) структурний опис предмета аналізу з розкриттям причинно-наслідкових зв'язків;
- 4) завершення аналізу (висновки та рекомендації).

Педагогічний аналіз дає можливість виявити низькі результати та причини їх виникнення своєчасно вжити заходів з їх усунення. На підставі педагогічного аналізу керівник дошкільного закладу виявляє залежності, причинно-наслідкові зв'язки в навчально-виховному процесі, конкретні результати дітей. Для керівника дошкільного навчального закладу важливо своєчасно проаналізувати стан роботи, виявити негативні тенденції та їх основні причини виникнення (кваліфікація, рівень педагогічної майстерності вихователя, стаж педагогічної роботи, перевантаження дитячих груп, хвороби дітей тощо). На ефективність організації навчально-виховної роботи впливають уміння проводити аналіз і вживати заходів на підставі його результатів. Некоректний, необ'єктивний аналіз на підставі випадкових факторів, критеріїв та показників призводить до зниження професіоналізму педагогічного колективу та одночасно знижує особистий авторитет керівника закладу.

Предметом аналізу для керівника дошкільного навчального закладу є навчально-виховний процес, організаційно-матеріальні умови, фінансово-бухгалтерська діяльність тощо. Навчально-виховний процес регулюється програмними документами, у яких відображено: характеристику кожного дошкільного віку, організацію життя групи та виховання дітей, навчання, ігри, розвиток мови й ознайомлення з навколишнім світом, розумовий розвиток, фізкультурно-оздоровча робота, виховання в трудовій діяльності тощо.

Педагогічний аналіз є функцією управління навчальним дошкільним закладом з боку керівника, спрямованою на вивчення стану та тенденцій розвитку педагогічного процесу, об'єктивне оцінювання його результатів,

формулювання рекомендацій, виконання яких забезпечить більш якісний стан існування педагогічної системи, де центральною компонентою є навчально-виховний процес [16; 17].

Сутність педагогічного аналізу полягає у умінні керівника розділити предмет аналізу на складові. Так, якщо аналізують розумову діяльність дітей (наприклад, сформованість математичних уявлень у дітей дошкільного віку наприкінці навчального року), то керівник з четвертого до сьомого року життя поступово аналізує індивідуальні показники знань за формою, кількістю, величиною, простором, часом; порівнює з аналогічними показниками за минулий рік; окремі аналітичні результати графічно оформлює у вигляді таблиць, щоб мати можливість побачити ту чи іншу тенденцію; оцінює кожну аналітичну частину; виявляє причинно-наслідкові зв'язки.

Успіх аналітичної діяльності керівника дошкільного навчального закладу залежить від знання нормативних документів, основних положень дошкільної педагогіки, окремих методик, знання вікової психології, особистого педагогічного досвіду, а також від того, як часто керівник відвідує заняття, аналізує їх з позиції методики, перевіряє організацію режимних моментів, виховної роботи та різних видів діяльності в дошкільних групах.

Висновки. Отже, основні завдання аналітичної діяльності стосуються якості виховання та навчання дітей дошкільного віку за півроку, за рік; вивчення передового педагогічного досвіду вихователів, який значно покращив результати навчально-виховної роботи окремої групи та його поширення як на рівні окремого дошкільного закладу, так і на рівні міста або області; виявлення труднощів, стримувальних факторів, які негативно впливають на якість навчально-виховної роботи або педагогічного процесу в цілому, та на їх підставі розробка конкретних рекомендацій щодо їх подолання.

Література

1. Атаев А. Управленческая деятельность: Практика и резервы организации / А. Атаев. – М. : Экономика, 1998.
2. Бех І.Д. Принципи сучасної освіти / І.Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 4 (49).
3. Валеев Г.Х. Обобщение передового опыта с позиций системно-целостного подхода / Г.Х. Валеев // Педагогика. – 2005. – № 5.
4. Гаврилюк Р. Управління якістю освіти: книжкові новинки / Р. Гаврилюк // Директор школи. Україна. – 2006. – Лютий.
5. Закон України “Про освіту” від 23.03.1996 р. № 100/96-ВР, зі змінами, внесеними законами від 17.12.1996 р. № 608/96-ВР та від 14.10.1998 р. № 178-XIV.
6. Карамушка Л. Концепція психологічного забезпечення управління освітніми організаціями / Л. Карамушка // Освіта і управління. – 2003. – Т. 6. – № 4.
7. Козак Л. Рейтингові оцінювання діяльності шкіл / Л. Козак, О. Колпанська // Директор школи. Україна. – 2006. – Січень.
8. Колісніченко Н. Зміни в управлінні освітою як наслідок формування нової філософської парадигми / Н. Колісніченко // Збірник наукових праць Української академії держ. упр. при Президентові України. – 2002. – № 1.
9. Конаржевский Ю.А. Анализ итогов учебного года / Ю.А. Конаржевский. – Челябинск : ГПИ, 1985. – 123 с.
10. Конаржевский Ю.А. Менеджмент и внутришкольное управление / Ю.А. Конаржевский. – М. : Педагогический поиск, 2000. – 235 с.
11. Конаржевский Ю.А. Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса и управление школой / Ю.А. Конаржевский. – М., 1997. – 124 с.

12. Королюк С. Модель розвитку управлінської культури керівника ВНЗ / С. Королюк // Директор школи. – 2005. – № 41.
13. Королюк С. Управлінська культура керівника школи / С. Королюк // Директор школи. – 2005. – № 40.
14. Кошак В. Оцінювання діяльності вчителя, рівня знань, умінь та навичок учнів у процесі атестаційної експертизи середніх загальноосвітніх закладів / В. Кошак, В. Ситар // Директор школи. – 1999. – № 48.
15. Крижко В.В. Менеджмент в освіті / В.В. Крижко, Є.М. Павлютенков. – К., 1998. – 305 с.
16. Курганский С.М. Экспертиза годового плана работы школы / С.М. Курганский // Школьные технологии. – 2005. – № 4.
17. Курганский С.М. Педагогический анализ воспитательного мероприятия [Электронный ресурс] / С.М. Курганский. – Режим доступа: http://www.google.ru/search?q=%D0%BA%D1%83%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9+%D1%81.%D0%BC.&hl=ru&sourceid=gd&rlz=1Q1GGLD_ruUA407UA407&aq=t.
18. Лебедев О. Разработка образовательных программ как управленческая задача / О. Лебедев // Народное образование. – 1999. – № 7–8.
19. Мельник В. Стандарти управлінської кваліфікації керівника навчального закладу / В. Мельник // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2002. – № 4.
20. Островерхова Н. Технології розроблення наказів – адміністративно-організаційних та навчально-виховного характеру – у ЗНЗ / Н. Островерхова // Освіта і управління. – 2004. – Т. 7. – № 1.
21. Пильдес М. Рекомендации по созданию образовательной программы школы / М. Пильдес, А. Бакурадзе // Директор школи. – 2005. – № 7, 9.
22. Смагін І. Управління освітою: синергетичні підходи / І. Смагін // Директор школи. – 2006. – Січень.
23. Фрумин И. Система координат, или Возможная схема разработки программы развития школы / И. Фрумин и др. // Директор школи. – 2001. – № 9.
24. Шульга Л.А. Українська система управління освітою: Поступ до демократичного виміру / Л.А. Шульга // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 1 (46).
25. Щекин Г. Система управления и ее законы / Г. Щекин // Персонал. – 2005. – № 3–5, 7–9, 10.
26. Юнина Е.А. Парадигма образования: сущность и технология / Е.А. Юнина // Школьные технологии. – 2005. – № 2.

ШВАРП Н.В.

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ В МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Розвиток професійної самосвідомості студентів є одним із важливих шляхів підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців фармацевтичної галузі, оскільки формування цього особистісно-професійного феномену відкриває широкі перспективи для становлення особистості як суб'єкта професійного зростання, здатного успішно регулювати свою поведінку та діяльність в обраній трудовій сфері, а також відчувати відповідальність за її результати.

Установлено, що вагомий внесок у розвиток проблеми формування самосвідомості й, зокрема, професійної самосвідомості особистості зробили Б. Ананьєв, М. Бахтін, Л. Виготський, М. Каган, О. Леонтьєв, Б. Паригін та інші науковці. Професійне становлення як поетапний процес, варіанти періодизації професійного зростання висвітлено у працях У. Зеєра, Н. Самоуткіної, Т. Кудрявцева, О. Родиної. Взаємозв'язок між змінами в самооцінці людини як професіонала й динамікою результативності її професійної підготовки розкрито в дослідженнях К. Абульханової-Славської, Є. Климова, Т. Кудрявцева, А. Маркової, Л. Мітіної. Однак проведений аналіз наукових праць засвідчив, що питання розвитку